

Mat-2.117 Riskianalyysi

Tentti 19.12.2006

Salo

Kirjoita jokaiseen koepaperiin selvästi:

- Mat-2.117 Riskianalyysi
- opintokirjan numero sekä sukunimi ja viralliset etunimet tekstaten
- koulutusohjelma ja vuosikurssi
- nimikirjoitus

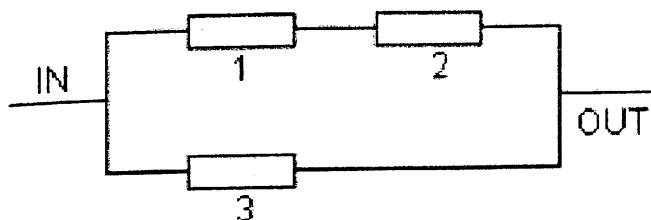
1. Selitä seuraavat käsitteet:

- Farmerin käyrä
- Minimikatkosjoukko
- Eloönjäämisfunktio (survivor function)
- Birnbaumin riskimitta
- Ekvivalentti vuosittainen riski (equivalent annual risk)
- Keskimääräinen vikaantumisaika (täsmennä käsite komponentille, jonka vikaantumisaika on eksponenttijakautunut).

2. Pitävätkö seuraavat väittämät paikkansa? Esitä kussakin kohdassa perusteltu vastaus.

- a) Kolmannen tason todennäköisyyspohjaisessa turvallisuusanalyysissä (PSA) arvioidaan muun muassa onnettomuusketjujen seuraamusten terveys- ja ympäristövaikutukset.
- b) Vikapuuanalyysissä minimikatkosjoukkojen todennäköisyyksien summa antaa alarajan huipputapahtuman todennäköisyydelle.
- c) Eräperustaisessa (block replacement) uusimispolitiikassa joudutaan odotusarvoisesti vaihtamaan useampia komponentteja kuin ikääntymis-perustaisessa (age replacement)
- d) Tunteuttomia riskejä ollaan yleensä valmiimpia hyväksymään, koska näiden haitallisuudesta ei ole omakohtaista kokemusta.
- e) RAW-riskimitta (risk achievement worth) kuvaa sitä, miten paljon pienemmäksi kokonaisriski muodostuu, jos tarkasteltava riskitekijä onnistutaan eliminoimaan kokonaan.
- f) Mitä pienempi riskitehokkuusluku (risk-effectiveness measure) jollakin riskienhallintatoimenpiteellä on, sen parempi tämä toimenpide on suhteessa muihin riskienhallintatoimenpiteisiin.

3. Määritä alla olevan järjestelmän
- vikapuu (fault tree)
  - tapahtumapuu (event tree)
  - katkosjoukot ja minimikatkosjoukot
  - vikaantumistodennäköisyys, kun kukin komponentti vikaantuu todennäköisyydellä 0.2.

4. Erään tapahtuman A esiintymisestä ei tiedetä juurikaan etukäteen. Mikä on tällöin tapahtuman sopiva *a priori* todennäköisyys?

Lisätiedon saamiseksi pyydetään arvioita n :ltä asiantuntijalta. Asiantuntijoiden arviot ovat toisistaan riippumattomia ja niitä pidetään yhtä tärkeinä. Jos tapahtuma A ei tapahdu asiantuntijan i mielestä ($i = 1, \dots, n$), hän antaa ennusteen $E_i = 0$; muussa tapauksessa hän antaa ennusteen $E_i = 1$. Asiantuntijat ovat verraten epäluotettavia. Tätä kuvataan siten, että $P(E_i = 0 \mid A \text{ ei tapahdu}) = P(E_i = 1 \mid A \text{ tapahtuu}) = \frac{1}{2} + \epsilon$, missä $\epsilon > 0$ on paljon pienempi kuin $\frac{1}{2}$.

Johda A :n *a posteriori* todennäköisyys, kun kaikki asiantuntijat ovat sitä mieltä, että A tapahtuu (ts. $E_i = 1, i = 1, \dots, n$). Miten tämä todennäköisyys muuttuu, kun n kasvaa?

5. Muodosta binäärinen päätöskaavio alla esitetylle vikapuulle. Mitkä ovat vikapuun minimikatkosjoukot? Mikä on huipputapahtuman T todennäköisyys, kun kukin komponentti (A, B, C, D, E) vikaantuu todennäköisyydellä 0.05 ja komponentit vikaantuvat toisistaan riippumatta?

